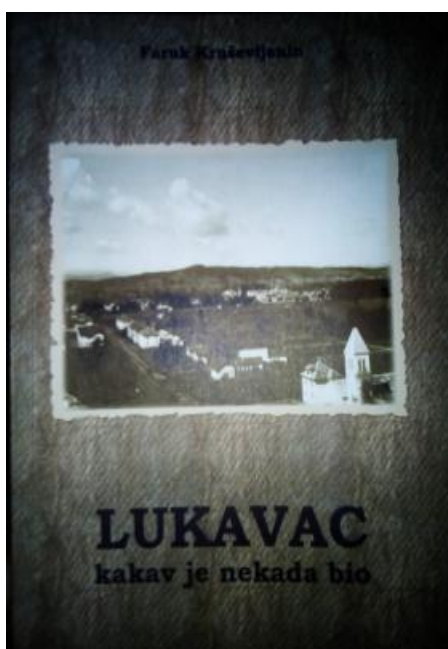

Melina KORLATOVIĆ

Filozofski fakultet Univerziteta u Tuzli

**FARUK KRUŠEVLJANIN "LUKAVAC KAKAV JE NEKADA
BIO", LUKAVAC 2014, 175 str. (PRIKAZ)**

Historiografija u Bosni i Hercegovini nije dosad ponudila dosta temeljitih studija vezanih za pitanje Lukavca. Izuzetak čine dvije napisane knjige "Društveno-privredna karta, grad komuna Lukavac", napisana 1978. godine i "Lukavac u radničkom pokretu NOR-u i revoluciji" iz 1989. godine. U pomenutim knjigama dosta je malo rečeno o periodu između dva svjetska rata, a to je upravo vrijeme velikog napretka društvenog, kulturnog i sportskog života u Lukavcu. Godine 2014. izlazi knjiga "*Lukavac kakav je nekada bio*" autora Faruka Kruševljanina, koja je nastala kao rezultat ideje da autor na najbolji mogući način objasni prilike u Lukavcu, koje su u

dosadašnjoj historiografiji ostale nedovoljno objašnjene. Izdavač pomenute knjige je NIK GRAFIT d.o.o Lukavac, recenzent je prof.dr. Edhem Muftić, a urednik Nusret Ćurović. Knjiga je štampana u tiražu od 300 primjeraka i predstavlja veliki doprinos za izučavanje historije grada Lukavca. Knjiga je struktuirana u dvadeset i devet poglavlja, označenih rimskim brojevima i bez posebno navedenih naslova.

Na samom početku knjige Kruševljanin navodi kako je došao na ideju da napiše knjigu "*Lukavac kakav je nekada bio*". Između ostalog navodi da je smatrao da on, kao osoba koja pripada tom kraju, može na dosta bolji način

objasniti prilike u Lukavcu, za razliku od drugih, koji nisu boravili na tom mjestu i nisu detaljnije upućeni u sve sfere života u Lukavcu. Osim toga, problem mu je predstavljalo pitanje da li će čitaoci uopšte biti zainteresirani za takvo štivo i da li će knjiga pronaći pravi put do čitalačke publike. Bez obzira na sva pitanja i nejasnoće, knjiga je objavljena 2014. godine i svakako da je to bio pravi korak za cjelokupnu historiografiju kako Lukavca, tako i dalje okoline. Knjiga obuhvata vrijeme od 1878. godine odnosno vrijeme Austro-Ugarske monarhije u Bosni i Hercegovini, pa sve do šezdesetih godina dvadesetog stoljeća..

Prvo poglavlje autor započinje 1878. godinom, odnosno Berlinskim kongresom i odlukom da Austro-Ugarska okupira prostor Bosne i Hercegovine. U knjizi autor navodi da je Bosna i Hercegovina tada zadržala svoj status provincije, sa parlamentom i Zemaljskim saborom. Kruševljanin objašnjava kakve su bile prilike nakon dolaska Austro-Ugarske, odnosno govori o modernizaciji koju su oni pokrenuli, gdje započinju sa izgradnjom puteva, pruga i fabrika. Kako je akcenat stavljen na Fabriku sode u Lukavcu, autor detaljno objašnjava kako su tekle pripreme za samu izgradnju fabrike, na kojem prostoru je fabrika nastala, te ko je sve učestvovao u nenoj izgradnji.

U četvrtom i petom poglavlju Faruk Kruševljanin navodi i posebno cijenjene ljude u fabrici, kao što je na primjer bio Simo Višnjić. U ova dva poglavlja, navodi se da je fabrika uspješno gradila škole, ambulante, poštu, čitaonicu i prodavnice. Godine 1908. fabriku preuzima Solway Werke, koji započinju sa novom modernizacijom i povećanjem obima proizvodnje u fabrici. Peto poglavlje Kruševljanin završava dolaskom Fritza Millera na mjesto direktora fabrike, nakon čega dolazi do dodatnog napredovanja fabrike u svakom pogledu.

Nakon šestog poglavlja, autor je svoju pažnju usmjerio upravo na vrijeme Fritza Millera na poziciji direktora, pa navodi razne detalje vezane za obavljanje njegove direktorske pozicije. U fabrici je vladao princip red, rad i disciplina, a direktor Miller važio je za strogog, ali humanog čovjeka. Zahvaljujući njemu, gradi se ambulanta, javno kupatilo, kantina, zatim kino dvorana, a sve te detalje autor je jasno opisao u sedmom poglavlju svoje knjige. Ovakav napredak imao je uticaja na cjelokupno stanovništvo lukavačkog kraja.

Do petnaestog poglavlja autor se uglavnom bazirao na imena najškoloranih osoba koje su djelovale u fabrici, pa on kao najpoznatije inženjere između dva svjetska rata navodi: Zorana Ranta, Herberta Krena, Otta Kolba i dr. Pored pomenutih stručnjaka, Kruševljanin navodi i Nazifa Suljkanovića iz Crvenog brda kao prvog činovnika sa završenom srednjom školom iz lukavačkog kraja.

Faruk Kruševljanin svoju pažnju od petnaestog poglavlja posvetio je sportskom životu u Lukavcu. Autor navodi da se u Lukavcu osniva Sokolsko društvo, zatim 1921. godine NK Solway, zatim i ženska sekcija koja je igrala neku vrstu rukometa. Period između dva svjetska rata Kruševljanin prezentuje dosta slikovito i zanimljivo, kroz brojne sportske, muzičke i zabavne detalje grada Lukavca. Muzika je također zauzimala posebno mjesto u gradu, gdje je postojao mješoviti hor, tamburaški orkestar, te su se organizovale brojne igranke i priredbe.

U osamnaestom poglavlju, Kruševljanin objašnjava prilike od početka Drugog svjetskog rata. Rat je dosta poremetio društvo, te kulturni i sportski život Lukavca. U tom periodu na mjesto direktora Fabrike sode dolazi Josip Hirsche. U Lukavcu rat je završen u septembru 1944. godine i od tada dolazi do razmaha svih oblika života u grad, o čemu Kruševljanin govori u dvadesetom poglavlju svoje knjige. Poslije rata u fabriku dolaze novi stručni ljudi, pa je tako angažovan tuzlanski veletrgovac Mika Marković, zatim Stipo Tajčić i dr.

Izgradnja modernog kamenoloma na vjenačkoj kupi, predmet je autorovog dvadeset i trećeg poglavlja. Faruk Kruševljanin navodi da se gradi i moderna žičara kojom se usitnjeni kamen prenosio do fabrike. Zatim gradi se hotel i vještačko jezero, što svjedoči o velikom razvoju grada Lukavca nakon završenog rata. Autor spominje i 1949. godinu, odnosno početak radova na izgradnji Koksare.

U posljednjim poglavljima svoje knjige, Faruk Kruševljanin objašnjava kako je izgledao sportski, zabavni i muzički život na prostoru Lukavca do kraja šezdesetih godina dvadesetog stoljeća. Organizovana su brojna sportska takmičenja, kampovi i ljetovanja. Djelovali su brojni orkestri, a glavni događaj bil je plavo-bijela noć koja je obilježavana uglavnom u februaru. Autorova priča prestaje sa krajem šezdesetih godina prošlog stoljeća.

Knjigu "Lukavac kakav je nekada bio", Kruševljanin je napisao na osnovu svoje dugogodišnje novinarske prakse, te na osnovu istraživanja i saznanja do kojih je došao na osnovu traganja i razgovora sa njemu dragim i poznatim Lukavčanima u samom Lukavcu, ali i u Tuzli. Osim toga, Faruk Kruševljanin također spominje i članove svoje porodice, koji su bili aktivni sudionici dešavanja o kojima on upravo govori. Zahvaljujući svima njima, autor je uspio da dođe i do zanimljivih fotografija koje su dodatno "uljepšale" njegovu knjigu. Sam autor na kraju, posebno se zahvaljuje i Kemi Pekariću koji mu je na različite načine pomogao da knjiga izađe na "svjetlo dana".

Knjiga "Lukavac kakav je nekada bio", iako nije napisana od strane historičara, ipak zavređuje našu pažnju i predstavlja onu kariku koja nedostaje, kako bi se shvatio život u Lukavcu nakon 1878. godine. Napisana je

primjerenim jezikom koji se lako razumije, uz brojne fotografije fabrike, raznih objekata, određenih manifestacija i raznoraznih detalja.

Na osnovu svega navedenog, knjiga Faruka Kruševljanina *“Lukavac kakav je nekada bio”*, je utemeljeno štivo koje svakako zaslužuje da se pročita, te je toplo preporučujem naučnoj, stručnoj i široj čitalačkoj javnosti.